

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen Registraturet	
Ink.	2015 -10- 23
Dnr:	154-1633/2015
Till:	RVL

Justerat 2015-10-20

Åsa Lindhagen (MP) och Andrea Ström (M)

§ 11

Biträdande av ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län

Dnr 3.1.2-508/2015

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för vidare beredning till kommunfullmäktige.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Sprututbytesverksamhet bedrivs sedan april 2013 genom Stockholms läns landsting. Tillstånd för att bedriva denna verksamhet är giltigt i två år och utfärdas av Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Tillstånd får endast meddelas om den kommun där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan. Stockholms läns landsting ska göra en förnyad ansökan om tillstånd hos IVO och har anhållit om Stockholms stads skriftliga medgivande för att fortsätta bedriva sprututbytesverksamhet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för att bedriva verksamheten.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 15 september 2015.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden ska besluta enligt förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Andrea Ström m.fl. (M) föreslår att nämnden ska besluta överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Andrea Ström m.fl. (M) lämnar följande särskilda uttalande.

Sprututbytesverksamheten i Stockholm är idag ett forskningsprojekt med sprututbyte för intravenösa missbrukare som avslutas 2016. Forskningsprojektet ska utvärderas av en oberoende utredare, och först efter en utvärdering fattas beslut om verksamhetens eventuella fortsättning och omfattning.

Det är viktigt att ett sådant beslut tas väl grundat i forskning och evidens samt Stockholms erfarenheter av forskningsprojektet, men också sett till hur näromgivning påverkas av verksamheten.

Särskilt uttalande

Ledamoten Isabel Smedberg Palmqvist (FP) lämnar följande särskilda uttalande.

Folkpartiet Liberalerna noterar med glädje att sprututbytesverksamheten i länet varit en stor framgång som inneburit hälsovinst för många. Vi välkomnar ett förlängt tillstånd och vill ytterligare tillägga att vi noterar att utvärdering visat att det skulle kunna finnas tillgänglighetsfördelar med att verksamheten finns på flera platser i staden och länet och hoppas att verksamheten kan utvecklas åt det hållet.

Ersättaryttrande

Ersättaren Stina Bengtsson (C) lämnar följande ersättaryttrande.

Det är med stor glädje vi kan se att det sprututbytesprogram vi beslutade om i början av förra mandatperioden visar mycket goda resultat efter två års verksamhet. Det är extra glädjande att närmare en fjärdedel av patienterna är kvinnor, kvinnor som utöver all annan hjälp även kan få hjälp med mödravård och liknande.

Under 2013 och 2014 kom 100 personer med hiv till verksamheten. 100 personer som nu inte riskerar att sprida hiv-smittan på samma sätt som om de inte haft tillgång till sprututbyte. Efter den korta tid som sprututbytesverksamheten har funnits i Stockholm går det naturligtvis inte att göra mätningar över lång tid, men det

har däremot Region Skåne kunnat göra. När sprututbytesverksamheten i Skåne utvärderades i våras visade det sig bland annat att Skåne bara hade haft två nya fall av hiv på 15 år. Dessutom har regionen under många år sluppit utbrott av hepatit. En mycket viktig orsak är sprututbytesprogrammet som inleddes för nästan 30 år sedan. Även Folkhälsomyndigheten är tydlig med att sprututbytesverksamheten behövs och bör byggas ut.

Det framgångsrika arbetet i Stockholm hade inte fungerat utan ett stort engagemang och stor kompetens hos såväl de som arbetar i den kliniska verksamheten på S:t Görans sjukhusområde som hos de tjänstemän inom staden och Stockholms läns landsting som har arbetat och arbetar med frågan. Vi vill därför rikta ett stort tack till alla dem som har gjort och fortsatt gör ett mycket gott arbete.

Vi ser fram emot fortsatt gott resultat i och med att verksamhetens tillstånd nu blir förlängt. Vi hoppas också kunna permanenta tillståndet och utöka verksamheten till fler platser i framtiden.

Ersättaryttrande

Ersättaren Sofia Modigh (KD) lämnar följande särskilda uttalande: Jag ansluter mig till vice ordföranden Andrea Ström m.fl. (M) särskilda uttalande.

Vid protokollet

Lisbeth Westerlund
Sekreterare

11.

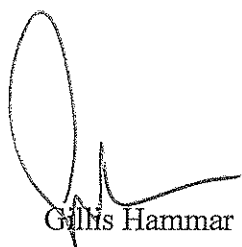
Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611

Till
Socialnämnden
2015-10-20

Biträdande av ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län.
2. Ärendet överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare beredning till Kommunfullmäktige.
3. Omedelbar justering.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Sprututbytesverksamhet bedrivs sedan april 2013 genom Stockholms läns landsting. Tillstånd för att bedriva denna verksamhet är giltigt i två år och utfärdas av Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Tillstånd får endast meddelas om den kommun där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan. Stockholms läns landsting ska göra en förnyad ansökan om tillstånd hos IVO och har anhållit om Stockholms stads skriftliga medgivande för att fortsätta bedriva sprututbytesverksamhet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden tillstyrker för sin del att biträda ansökan om förlängt tillstånd för att bedriva verksamheten.

Bakgrund

Stockholms läns landsting bedriver sedan april 2013 sprututbytesverksamhet genom infektionskliniken vid Karolinska

universitetssjukhuset. Mottagningen är belägen på Sankt Görans sjukhusområde. Socialstyrelsen beviljade tillstånd att bedriva verksamheten i juli 2012.

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning formulerade inför införandet att verksamheten ska syfta till att:

1. Minska smittspridningen av blodburna infektioner bland individer som injicerar droger genom att begränsa ökning och utbrott av HIV-infektioner, minska spridning av HIV och hepatit samt att minska riskbeteendet hos målgruppen.
2. Främja hälsa och förbättra livskvaliteten hos deltagarna i programmet
3. Förbättra livskvaliteten (inklusive självskattad hälsa och livskvalitet) hos deltagarna i programmet
4. Fånga upp motiverade individer och erbjuda dem en så snabb ingång som möjligt till beroendevård
5. Skapa kontakt och allians för långsiktigt förändringsarbete genom att få kontakt med fler individer som injicerar droger som förut inte varit kända, informera och öka kunskapen om risker med injektioner och smittrisker samt att motivera fler individer att påbörja substitutionsbehandling eller annan behandling

Syftet var även att kartlägga eventuella icke-förväntade negativa konsekvenser av programmet såsom ökning av intravenöst missbruk i länet, polisingripanden i anslutning till lokalerna och påpekanden från närliggande verksamheter om nedskräpning och dylikt.

Sprututbytesprogrammet utvärderas fem år efter uppstart. Utvärderingen görs genom Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet. Utvärderingsplanen är framtagen för att belysa i vilken utsträckning ovanstående syften uppnåtts genom programmet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på strategiska enheten på avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 oktober 2015.

Ärendet

Tillstånd att bedriva sprututbytesverksamhet är giltigt i två år. Stockholms läns landsting måste göra en ny ansökan till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, om att fortsätta bedriva verksamheten. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i skrivelse daterad 2015-08-17 anhållit om Stockholms stads skriftliga medgivande att fortsätta bedriva sprututbytesverksamhet.

Av 2 § lag (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler framgår att sprututbytesverksamhet endast får bedrivas av landsting inom ramen för dess hälso- och sjukvårdsverksamhet efter att IVO meddelat tillstånd för verksamheten. Tillstånd får endast meddelas om den eller de kommuner där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan och att samråd har skett med samtliga kommuner inom landstinget där verksamheten bedrivs.

Kort beskrivning av verksamheten

Sprututbytesverksamheten riktar sig till personer som är 20 år eller äldre och som injicerar narkotika. Av verksamhetsberättelse för 2014 framgår att totalt 1399 personer besökt verksamheten under året. Av dessa var drygt 23 procent kvinnor. Sedan mottagningen öppnade i april 2013 har 1597 personer skrivit in sig i programmet. Under 2014 skrevs 634 nya personer in som deltagare i programmet. Tillsammans har 2014 års besökare gjort 14 921 besök. Antalet besök per dag har ökat i takt med antalet inskrivningar.¹

Resultat av preliminär utvärdering

Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet har i september 2015 presenterat en preliminär utvärdering efter att sprututbytesprogrammet varit igång i knappt två och ett halvt år. Utvärderingen omfattar 552 individer som i samband med inskrivning tackat ja till att medverka.² Av dessa är drygt 20 procent kvinnor. Den preliminära utvärderingen visar att andelen individer som har en felaktig uppfattning om sin status avseende blodsmitta är relativt hög vilket författarna bedömer sannolikt kan minska med upprepad provtagning och upplysning. Vidare har en minskning i riskbeteende skett bland individerna mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader. Den största minskningen var bland

---

¹ Sprututbytet i Stockholm, verksamhetsberättelse 2014.

² Hammarberg, A, Kåberg, M, Sinadinovic, K, Preliminär utvärdering av sprututbytesprojektet för individer som injicerar droger i Stockholms län, preliminär version 2015-09-09.

individer som från början visade högre poäng på riskindex. Minskningen tycks vara större bland kvinnor, de med amfetamin som huvuddrog samt bostadslösa.

Utifrån självrapporterade data verkar andelen individer som behandlats för allvarliga infektionstillstånd kopplade till intravenöst missbruk att minska. Självskattad livskvalitet bland individerna ökade mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader. Någon ökad narkotikaanvändning bland individerna har inte kunnat konstateras. Mellan åren 2013 och 2014 har antalet individer som tagit del av kurativa tjänster ökat liksom antalet länknings till beroendevård och socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens medverkan vid genomförandet av sprututbytesprogrammet består främst i ett godkännande att biträda ansökan om tillstånd för att bedriva verksamheten. Staden medverkar även med uppsökande resurs genom ett etablerat samarbete mellan sprututbytesverksamheten och stadens uppsökare. I övrigt är Stockholms läns landsting som huvudman ansvarig för verksamheten. Försöksverksamheten utvärderas vetenskapligt av Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet efter fem år. Förvaltningen ser positivt på de resultat som den preliminära utvärderingen visat och föreslår att socialnämnden tillstyrker att biträda ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamheten.

Bilagor

1. Skrivelse till Stockholms stad angående ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Stockholms läns landsting 2015-08-17

Närsjukvård

2015-08-17

HSN 1303-0275

Handläggare Gustav Rålenius
Telefon 08-123 137 89
E-post gustav.ralenius@sll.se

Stockholms stad, Statsredningskontoret
Stadshuset, 105 35 Stockholm

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
Registraturet	
Ink.	2015-08-19
Dnr:	439-1270/2015
Till:	SDP

Skrivelse till Stockholms stad angående ansökan om förlängt tillstånd för sprututbytesverksamhet i Stockholms län

Stockholms läns landsting bedriver genom infektionskliniken vid Karolinska universitetssjukhuset sprututbytesverksamhet vid Capio Sankt Görans sjukhus sedan april 2013.

Stockholms läns landsting beviljades tillstånd att bedriva sprututbytesverksamheten av Socialstyrelsen 2012-07-13 enligt beslut (Dnr 6.3.9-34602/2012).

I beslutet konstaterades det att sprututbytesverksamheten uppfyller Socialstyrelsens föreskrifter i (SOSFS 2007:2) Om utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika. Tillståndet att bedriva sprututbytesverksamhet är giltigt i två år. Stockholms läns landsting måste således göra en förnyad ansökan till Inspektionen för vård och omsorg IVO.

Av 2 § lag (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler framgår att sprututbytesverksamhet endast får bedrivas av landsting inom ramen för dess hälso- och sjukvårdsverksamhet och sedan Socialstyrelsen (numera Inspektionen för vård och omsorg IVO) har meddelat tillstånd till verksamheten. Tillstånd får meddelas endast om den eller de kommuner där verksamheten skall bedrivas har biträtt ansökan och att samråd har skett med samtliga kommuner inom landstinget där verksamheten bedrivs.

Stockholms läns landsting anhåller därför om Stockholms stads skriftliga medgivande att fortsätta bedriva sprututbytesverksamheten vid Capio Sankt Görans sjukhus.

Conny Gabrielsson
Enhetschef psykiatrienheten, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Stockholms läns landsting
Box 6909
102 39 Stockholm

Telefon: 08-123 132 00
Fax: 08-123 131 04
E-post: registrator.hsf@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

